

Rapport

Rapport over een klacht over de Immigratie- en Naturalisatiedienst.

Datum: 17 april 2013

Rapportnummer: 2013/035

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) zijn persoonsgegevens heeft verwerkt en zonder toestemming aan derden heeft verstrekt door de niet-geanonimiseerde beslissing van de rechtbank op zijn beroep in zijn asielprocedure in minimaal twee dossiers van andere asielzoekers te voegen.

Bevindingen

Algemeen

Verzoeker komt uit Iran en heeft een asielaanvraag gedaan in Nederland. Hij ontdekte dat de IND een kopie van de rechterlijke uitspraak van 15 februari 2011 in zijn beroepszaak ongelakt en dus niet-geanonimiseerd had toegevoegd bij zijn voornemen tot afwijzing van asielaanvragen van twee andere aanvragers.

Verzoeker diende een klacht in bij de IND over de gang van zaken.

De destijds verantwoordelijke minister voor Immigratie- en Asiel gaf in reactie op de klacht aan dat uit het klachtonderzoek was gebleken dat niet in twee maar één dossier een ongelakte kopie van zijn rechterlijke uitspraak was meegestuurd. De minister verklaarde de klacht deels gegrond voor wat betreft het niet weglakken van verzoekers geboortedatum. Voor deze fout bood hij zijn excuses aan.

Verzoeker vroeg de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen.

Visie verzoeker

Verzoeker is het niet eens met de afhandeling van zijn klacht door de minister. De IND heeft volgens hem in strijd gehandeld met de Wet bescherming persoonsgegevens door op onbehoorlijke en onzorgvuldige wijze persoonsgegevens (algemene persoonsgegevens en gegevens betreffende zijn politieke gezindheid) te verwerken en zonder toestemming te verstrekken aan derden. Hij blijft erbij dat de niet-geanonimiseerde rechterlijke uitspraak in minimaal twee andere dossiers is toegevoegd op grond van het volgende. Hij kent de twee andere asielzoekers niet persoonlijk. Deze hadden uit bezorgdheid zelf contact opgenomen met een Iraanse organisatie en haar over de gang van zaken ingelicht. Vervolgens had de organisatie contact met hem opgenomen. Na de beslissing van de minister op zijn klacht, had zijn advocaat contact gehad met de advocate S. van de twee asielzoekers in wier dossier de niet-geanonimiseerde uitspraak zou zijn gebruikt. Deze bevestigde per e-mail van 8 november 2011 de kwalijke gang van zaken. Na toestemming van haar cliënten stuurde de advocate S. een kopie van de voornemens van de IND en de niet-geanonimiseerde uitspraak aan zijn advocaat toe. Uit deze informatie blijkt volgens hem dat de weergave van de IND dat slechts in één dossier een fout was gemaakt, onjuist

is.

Door de gang van zaken vreest verzoeker niet alleen voor zijn eigen veiligheid maar ook voor de veiligheid van mensen die hij tijdens zijn asielprocedure heeft

genoemd, nu persoonlijke gegevens en zijn asielrelaas terecht zijn gekomen in de dossiers van derden. De IND dient zich volgens hem te onthouden van het geven van informatie aan autoriteiten van het land van herkomst, in welke vorm dan ook, op grond waarvan deze bekend zouden kunnen raken met het feit dat hij in Nederland een asielverzoek heeft ingediend. Aangezien niet bekend is wat de daadwerkelijke achtergrond van de betrokken asielzoekers is en of informatie ook in andere dossiers terecht is gekomen, is niet uit te sluiten dat de Iraanse autoriteiten op de hoogte zijn geraakt van zijn asielaanvraag in Nederland, aldus verzoeker. Hij maakt zich met name zorgen om de schade die hij zou kunnen oplopen indien er niet gegarandeerd kan worden dat het Iraakse regime niet inmiddels over de uitspraak van de rechtbank (met zijn niet geanonimiseerde persoonsgegevens) beschikt. Hij vindt dat de IND niet moet weglopen van de verantwoordelijkheid om zijn veiligheid te garanderen.

Hij vraagt de Nationale ombudsman om een onderzoek in te stellen om opheldering in de zaak te krijgen. Indien er inderdaad informatie aan derden is verstrekt op de wijze waarover hij klaagt, wenst hij de ondubbelzinnige erkenning dat er in zijn zaak fouten zijn gemaakt. Daarnaast wil verzoeker met zijn klacht bereiken dat er door de IND garanties of toezeggingen worden gedaan om dergelijke fouten in de toekomst te voorkomen.

Standpunt staatssecretaris

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie achtte de beslissing van de IND tijdens de interne klachtprocedure om de klacht niet geheel gegrond te achten, onjuist. Uit de informatie die de Nationale ombudsman hem tijdens het onderzoek had voorgelegd bleek volgens hem dat de rechterlijke uitspraak in twee zaken was meegezonden zonder dat deze was geanonimiseerd. De klacht had daarom in zijn geheel gegrond moeten worden verklaard. Hij betreurt het dat dit niet is gebeurd en biedt verzoeker zijn verontschuldigingen aan. De gehanteerde werkwijze is volgens hem niet in lijn met de werkinstructie waarin staat hoe met het verstrekken van persoonsgegevens aan derden moet worden omgegaan. De staatssecretaris verwees hierbij naar de IND-werkinstructie 2011/13, paragraaf 4 (zie Achtergrond, onder 2.) . Voor het nemen van maatregelen in algemene zin is volgens hem geen aanleiding, nu er al een werkinstructie is. Verder blijkt volgens de staatssecretaris niet dat verzoeker schade heeft geleden. Voor het nemen van maatregelen naar verzoeker bestaat daarom geen aanleiding, anders dan het aanbieden van verontschuldigingen voor de gang van zaken, aldus de staatssecretaris.

Relevante stukken

De e-mail van 8 november 2011 van advocate S. aan verzoekers advocaat, vermeldt het volgende voor zover van belang:

"Het is juist dat de IND in het voornemen van mijn cliënten heeft verwezen naar een (niet-geanonimiseerde) uitspraak van de rechtbank Z. van 15 februari 2011, Awb 10/28156."

Beoordeling

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is neergelegd in artikel 10 van de Grondwet en in verdragen zoals artikel 8 van het Europees Verdrag ter bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM). (zie Achtergrond onder 1.) Daarin is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven moet zijn voorzien bij wet en noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving.

Vast staat dat de IND in twee zaken van andere asielzoekers, een niet geanonimiseerde kopie heeft gevoegd van de rechterlijke uitspraak in verzoekers beroepszaak. Hier was geen toestemming voor gevraagd en verleend, noch bestaat er een wettelijke basis voor deze inbreuk. De staatssecretaris heeft erkend dat hiermee in strijd is gehandeld met een interne werkinstructie. Hiermee is een inbreuk gepleegd op het privéleven van verzoeker. De Nationale ombudsman heeft er met instemming van kennis genomen dat de staatssecretaris heeft erkend dat de klacht van verzoeker in zijn geheel gegrond had moeten worden verklaard. Het is daarbij jammer vast te moeten stellen dat deze fout niet uit het interne klachtonderzoek is gebleken, nu achteraf eenvoudig is vastgesteld dat de fout inderdaad in twee dossiers is begaan. Het had dan ook op de weg van de IND gelegen om tijdens de interne klachtbehandeling meer informatie te vergaren, bijvoorbeeld door verzoeker een nadere toelichting te vragen over zijn stelling dat in twee zaken de niet geanonimiseerde rechterlijke uitspraak was gevoegd. De Nationale ombudsman is mede gelet hierop van oordeel dat de staatssecretaris meer had mogen concluderen dan de erkenning van de fout en de eenzijdige vaststelling dat uit verzoekers brief niet blijkt dat verzoeker schade heeft geleden en er daarom geen reden is voor (individuele) maatregelen naar verzoeker. De staatssecretaris had op zijn minst kunnen aanbieden om hierover in gesprek te gaan met verzoeker. Gelet hierop bestaat er aanleiding voor de Nationale ombudsman om een aanbeveling te doen. (zie Aanbeveling).

Conclusie

De klacht over de IND is gegrond wegens strijd met het vereiste van behoorlijkheid dat de overheid grondrechten, in dit geval het recht op privacy/eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, respecteert.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de staatssecretaris van Justitie in overweging om contact met verzoeker op te nemen en te bespreken of en zo ja, welke vorm van herstel passend zou zijn.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Achtergrond

1. Bepalingen inzake privacy

1.1. Artikel 10, eerste lid van de Grondwet:

"1. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.

2. De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.

3. De wet stelt regels inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens."

1.2. Artikel 8 Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens "Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven.

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen..."

2. IND werkinstructie nr. 2011/13 (AUB) paragraaf 4

"4.1 Gebruik persoonsgegevens van derden

Hierbij gaat het om het gebruik van persoonsgegevens van anderen dan de vreemdeling zelf, van wie een aanvraag beoordeeld wordt.

Bij de referent is het duidelijk: diens gegevens zijn doelbewust verstrekt met het oog op de behandeling van de aanvraag, dus mogen ze ook daarvoor worden gebruikt.

Anders ligt het bij het gebruik van dossiers van bijvoorbeeld echtelieden of broers en zussen, bijvoorbeeld in asielzaken waarbij het verslag van nader gehoor van de ene persoon (persoon A) in de zaak van de andere persoon (persoon B) wordt gebruikt.

Artikel 8, onder e Wbp (uitvoering van de publiekrechtelijke taak) biedt hiervoor een basis.

Het verslag van gehoor van persoon A kan ook in het dossier van persoon B opgenomen worden, met dien verstande dat de niet relevante passages moeten worden weggelakt. Alleen die passages, die nodig zijn in de zaak van persoon B, moeten leesbaar zijn. (Voorbeeld: persoon A spreekt over een gebeurtenis waar persoon B zich ook op beroept. Dan moet alles, wat niet op die gebeurtenis slaat worden weggelakt, dan wel niet in het dossier van persoon B worden opgenomen).

Dit geldt ook voor echtgenoten en naaste familieleden. Zo kan het zijn dat een vrouw niet wil dat haar echtgenoot iets verneemt over seksueel geweld, dat haar is overkomen. Dan hoort de echtgenoot dat ook niet te krijgen.

Als de IND gebruik maakt van persoonsgegevens van een derde, dan heeft de betrokken vreemdeling in wiens zaak die gegevens worden gebruikt, niet automatisch recht op inzage in die gegevens. Daarvoor zal eerst toestemming van de betrokken persoon moeten worden verkregen, dan wel een wettelijke basis moeten zijn. Maar daarvan zal niet snel sprake zijn. Bijvoorbeeld een vrouw die aangeeft slachtoffer te zijn van huiselijk geweld, zal niet willen dat haar verklaring in het dossier van haar echtgenoot terecht komt. Er is niet zonder meer een recht van die echtgenoot om de verklaring van zijn echtgenote te kunnen inzien zonder haar toestemming, ook niet op grond van artikel 4:7 Awb. (..)

4.2 Gebruik persoonsgegevens van derden specifiek in 1F-zaken

(...) "